eſt in ſecula· Ob hanc exultacionem repſentan
dam lampades accendunt̃ in veſperis· Vel ꝓ h̃
cantico principalit̃ accendunt̃· eo q̄ de euãge
lio eſt· vel ut nos de numero adoleſcentularum
et quinqꝫ prudentum curram⁹ cum lampadib⁹
bonoꝝ opeꝝ in odore vngētoꝝ beate v̄ginis
intrantes cuꝫ ea in gaudiũ domini nr̃i· Et quia
opa nr̃a non ſunt in lampadib⁹ radiãcia· ñ fue-
rint caritate informata· Ideo canticuꝫ claudit̃
ſub antiphona ꝑ quam caritas deſignat̃· Hec
cantata antiphona in ꝓfeſtis diebus ꝓſternit
ſe eccleſia in oracionē ꝓlixius orans quã in alijſ
officijs· quia ſpecialiter orat ꝓ his quibus oc-
cidit ſol iuſticie· Licet et ꝓ alijs oret· et facit ea
que dicta ſunt ſupius ſub ti· de tercia· vbi de p̄
cibus agitur· In ſolēnibus vero diebus· ſtatim
dicitur collecta· et quaſi ſtãtes oram⁹· De quo
et in quibus officium veſpertinũ cum hora p̄ma
conueniat· ibi eciam dictum eſt· Mortuorũ offi
cium incipit a veſperis· non tñ habet ſecundas
veſperas· ad notandũ q̄ hoc officium fineꝫ ha
bebit· qñ anime ſaluandoꝝ ab omni pena libe-
rate· eterna beatitudine fruent̃· Sed ſancti de
quoꝝ glorificacōne in aĩa iam certa eſt ecclia
primas et ſcdãs veſperas habent· ſi in feſto eo-
rũ nouem lectiones dicant̃· Primas em̃ hñt ꝓ
glorificacōne anime iam pcepta· Secundas ꝓ
glorificacōne corpis quã habebũt· que nunq̄
finem habebit· Si vero habent tantũ tres le
ctiones p̄mas veſperas habent tantũmodo· qr
et ipi duplicē ſtolam habituri nō ſint cũ h̃ om
nibus electis nō ꝯueniat· Sed eccleſia ad oſtē
dendum differenciam p̄mioꝝ illis et iſtis debi
toꝝ· magis ſolēniſat ꝓ illis de quoruꝫ maiori
bus meritis ſibi p miracula ſiue p alia documē
ta ꝯſtat quãuis ad plenũ certa eſſe non poſſit
Nam et ſtella differt in claritate a ſtella· Vnde
Aug⁹ ait in ſmone de beato ſtephano· Cum p̄
cioſa ſit mors ſanctorum· ſi quid diſtare inter
martires poteſt· precipuus eſſe videt̃ qui pri-
mus eſt· Nũqꝫ tñ in veſperis p̄cedētibꝫ dicit̃ ſo
lũmodo antiphona et collecta de feſto ſequēti
ꝓut dicetur ſub vigilia natal̃· Poſtremo no
tandum eſt· q̄ religioſi ante ꝯpletorium p̄mit
tunt collacionem· que a ſanctis patribꝫ origi-
nem traxit qui dictis veſperis ꝯuenire et de ſcp̄
turis ſacris ꝯferre ſolebãt ad inſtar opariorũ
ad recreacionem adinuicē confabulanciũ· Ideo-
qꝫ tunc vitas vel collacōnes patrũ· et his ſimi-
lia· que pocius ſint ad recreacionem et delecta
cionem legũt· et erudiciores ſi dubium occurre
rit interrogant·

In hora ꝯpletorij xp̄ſ cũ diſcipliſ orauit p̄tem·
Eadem qꝫ hora ſanguineas guttas ſudauit· et ec
corpus eius in ſepulcro poſitũ fuit et cuſtodes
deputati· Merito igit̃ in hac hora ecclia deo
laudes et gracias agit· Illam eciã in memoriã
eterni gaudij celebrat· Naꝫ completo electoꝝ
numero in illa hora ꝯplebitur gaudium ſancto
rum in die generalis retribucōnis· et inde eſt q̄
completorium ſignificat gaudium· Dicit̃ autē
completorium qr in eo ꝯpletur cõmunis vſus
locucōnis· cibi et potus· et alioꝝ q̄ neceſſario
pro corpis ſuſtentacōne ſumunt̃· Et ſecunduꝫ
h̃ eciam ſigficat finem vite p̃ntis· Hanc hoc
officium incipit preter morem alioꝝ officiorũ
Conuerte nos de⁹ rc̃· Quia em̃ q̃ſi tota die pſal
modie inſtituimus· et pene impoſſibile ē quin
aliquem puluerem ſupbie ꝯtraxerim⁹· et qr ſe
pe erramus· iux̃ illud· Erraui ſicut ouis que pe
rijt· inde eſt q̄ nos humiliãtes dicimus· Con-
uerte nos rc̃· Preterea quilibet ꝑfectus et bo-
nus· eſtimare ſe debet impfectũ ſiue inſipientē
iuxta illud· Juſtus accuſator ſui eſt· Ideo dicit
ſacerdos· Conuerte nos rc̃· in his verbi indicãſ
ſe puerſũ· bonarum quippe menciũ eſt ibi cul-
pam agnoſcere vbi culpa non ē· Nam et ſi dixe-
rimus· quia peccatũ non habem⁹· ipſi nos ſedu
cimus· Hinc eſt q̄ eciam ꝯſequent̃ inuocamus
diuinũ adiutorium dicentes· Deus in adiutoriũ
meũ int· Cõuerte nos rc̃· referat̃ ad p̄terita ma
la tollēda et deus in adiuto· rc̃· ad bona opa fu
tura facienda· qr ſine dei adiutorio quicquam
boni facere nō valem⁹· Quia vō totũ ad laudē
trinitatis faciendũ eſt· Ideo ſequit̃ gloria pa
tri· Rurſus incipientes p conuerte nos de⁹ ſa
lutaris noſter· oramus ut nos a malis conuer-
tat· et iram ſuam a nobis auertat· et qr merita
noſtra non ſufficiunt· eius adiutorium poſtula-
mus dicentes· Deus in adiu· me· rc̃· Dicunt̃
autem q̃tuor p̃s· ad obtinendã remiſſioneꝫ pec
catoꝝ que committimus dũ ſum⁹ in hoc corpore
ex quatuor elemētis et ex q̃tuor humoribꝫ vel
complexionibꝫ ꝯpoſiti· ſeu qr corpus ipſum ex
his ꝯpoſitũ· cõtra picula et fãtaſmata noctis
munimus· et deo ꝯmēdamus· ideoqꝫ tunc dicit̃
In manus tuas domine rc̃· Et cuſtodi nos rc̃·
Et incipit eccleſia a voce ꝑfectionis dicens· Cũ
inuocarem exaudiuit me rc̃· Hoc em̃ ꝑfectorum
eſt· Sed quia ꝑfecti ſe debent reputare imper
fectos· juxta illud job· Eciam ſi ſimplex fuero h̃
ignorat anima mea· Ideo ſequit̃ in eodem p̃s·
Miſerere mei· ſupple domine et exaudi oracōnē
meã· quod eſt dicere impfectorũ· Poſtea alijs
admonitis ad bonũ facit in eodem p̃s mencōneꝫ
de pace eterna ibi· In pace in idipſũ id eſt que
eſt inuariabilis· q̄ paceꝫ ſp in memoria habere
debemus et maxime dum corpus quieſcere de-
bet in lecto mens debet quieſcere in deo· Debet
eciã quieſcē in ſpe· Vñ ſequit̃ ſecund⁹ pſalmus
In te domine ſperaui rc̃· Sed quia ſpes nō eſt
ſine timore· aliter em̃ p̄ſumpcio eſſet· Ideo ſeq̄-
tur tercius p̃s· Qui habitat in adiutorio altiſſi
mi rc̃· in quo deus ꝓmittit liberare eccleſiam·
Dyabolus eſt em̃ quaſi fur de nocte incedēs· et
ideo nocte imminēte dicit ecclia illum p̃s· con-
tra nocturnales temptacōnes· Dicit̃ ergo ille
p̃s vt a q̃tuor tēptacōnibꝫ liberem̃· ſcꝫ a timoē
nocturno· a ſagitta volante in die· a negō per
ambulante in tenebris· ab incurſu et demonio

meridiano· id eſt ab incurrēte demonio · Prima
eſt leuis et occulta · Secunda eſt leuis et mani
feſta· Tercia grauis et occulta· Quarta grauiſ
et manifeſta · In quinto vero pſalmo· ſcz· Ecce
nūc rc̄· Bn̄dicit eccleſia deū pro liberacōe tēp=
tacionū nocturnalium· ibi· In noctibus extolli=
te manus veſtras in ſancta et bn̄dicite domino·
Dicit em̄ auguſtinus· ſup hūc p̄s· Nox res tri=
ſtis ē· dies leta res eſt· Ergo p noctem intelli=
gitur aduerſitas· per diem pſperitas · In adū
ſitate bn̄dicendus eſt dn̄s ſicut et in proſperi=
tate exemplo job qui amiſſis filijs et rebus om
nibz dicebat· Dominus dedit rc̄· Sit nomē dn̄i
benedictum· Unde et hic dicit̄ · Benedicite do=
minum· Sed querit̄ quare dicunt̄ tantūmō
ſex verſus illius pſalmi· Jn te domine ſperaui · Re
ſpondet̄ ideo· quia dominus dicēdo ſextū verſū
videlicet· Jn manus tuas domine rc̄· ſexta etate
mūdi· ſextoqz die carne obijt ut iam dicet̄ · Re=
cte ergo ſex verſus tm̄ eiuſdē pſalmi in cōpleto
rio cantam⁹ ut in hac ſexta etate in q̄ p eum re=
dempti ſumus ſicut habet finis vltimi verſus ·
ibi· Redemiſti me domine deus veritatiſ· confor
mem̄ dormicōni eius ut ſcz mēbra quieſcant et
cor vigilet ſicut caro eius in ſepulcro q̄euit et
diuinitas vigilauit Notandū eſt q̄ in quibuſ
dam eccleſijs ſtatim poſt p̄s· dicitur ymnus· ea
forte racione· quia per bonam operacionē perue
nitur ad exultacionem abſqz omīs purgacōnis
medio ab his qui purgati tranſeūt ab hac vita
Alia eciam racio iam dicetur · Et ſic p̄ p⁹ dicunt
ymnum q̄ capl̄īz· ad oſtendendū miſtice· q̄ illi in
quibus completa ſūt ſigēta precedenciū laudum
ſeu pfecti qui p completoriū ſignificant̄ p̄ueni=
unt exhortacionē que per capitulū ſignificat̄·
Nec tamē capl̄īz p̄termittūt · quia hic ſemper
vtilis eſt exhortacio ad pſeuerandum in bono·
quia nec nocet admiſſo ſubdere calcar equo · Jn
alijs autem eccleſijs inter p̄s· et ymnū interpo
nunt antiphonam vel all'a· per antiphonam ſe=
quentes ordinem beati ignacij de quo in prohe
mio dictum eſt · In alijs vero eccleſijs ſtati p⁹
p̄s et antiphonam vel allauia· ſequit̄ lectio ſiue
capl̄īz cū reſponſorio · In manus tuas rc̄ · Vel
alio quia ut dicunt in omni officio dici debet le
ctio· Poſtea adiciūt ymnū · Te lucis rc̄· in q̄ op
tant ptegi in nocturnis tribulacōnibus· Alij ve
ro nō dicunt lectionē put in phemio hui⁹ par=
tis dictum eſt· ſed ſtatim poſt pſalmū· dicūt v̄
ſiculū· Tum quia tempus illud dormicionis eſt
non aptum eſt ad doctrinam· Tum quia poſt cō
pletorium non ſolū cibi et potus · verum eciaz
doctrina que p lectionem ſignificatur referen=
da nō eſt· Unde eſt q̄ ſtatuit beatus bn̄dict⁹ ut
poſt completorium nemo loquat̄ · Dicit̄ autem
capitulum· Tu in nobis es domine jhere· xiiij·
· c· Religioſi in hoc officiō ante omīa lectionem
p̄mittunt dicentes· Fratres ſobrij rc̄· ne ordi=
nem eſ'ore excedere videant̄ · rep̄ſentantes in h̄
eciam mariam magdalenā · de qua domin⁹ dixit
preuenit vngere corp⁹ meū in ſepulcro · id eſt
hoc fecit q̄d factura erat mortuo ſi licuiſſet· ita
et hec lectio quaſi vngit reddendo animas attē
tas ad vigilandū an̄ cōmēdacōnem dormicōnis
Poſt ymnū ſubicitur verſiculus· Cuſtodi noſ
domine· vel alius qui notat tocius officij effe=
ctum· Poſtulatur em̄ domini cuſtodia cont̄ no
ctis picula· Et dicit̄ accuta voce et cum neuma
ex quo excitati et memoēs facti ineffabilis gau
dij· q̄d erit merces laboris noſtri· canim⁹ canti
cum ſymeonis· Nunc dimittis rc̄ · quod eſt luce
· ij· c· Primo ut illius exemplo pacem inuenien
tes mereami videre lumen· quod eſt xp̄us · Se=
cundo ideo canticum iſtud canim⁹· qr ſicut ſan
ctus ſymeon cupienſ ex hac vita in alterā tran=
ſire illud cecinit· ſic et nos dū dormire debem⁹
q̄ſi morituri· qr ſomn⁹ eſt quaſi mortis ymago
illum canim⁹ p quem nos domino cōmendamus
Tercio pter cauſam ſub veſperis dictā· Quar=
to quia canticū illud eſt de vtroqz aduētu · Vn̄
merito illud dicim⁹ ut pmiſſionibus alliciam̄ et
auicijs quieſcamus· Conſiderandū eſt autem
q̄ cum ſeptem ſint ptes ceterarū horarū· ſ· ver
ſus cum gloria patri· ymnus· p̄s· lectō · cantus·
p̄ces· et oracio· In tribus tm̄ horis ſcz in matu
tinis laudibz et veſperis et in completorio ad
dit̄ et octaua· videlicet canticū euāgelicū· quo
niam hee tres hore ptinent ad octauā id eſt do
mini reſurrectionem· qr mane ſurrexit· Jn veſpe=
re ſe diſcipulis manifeſtauit · In cōpletorio diſ=
ſcipulis ait · Pax vobis· ea ppter in his tribz ho
ris ymnus qui ē exemplum leticie p̄s ſequit̄ ut
continuet̄ in euāgelio grē· Euangelium gracie
huius officij eſt canticum ſymeonis· ſcz· Nūc di
mittis· in quo pacem rogam⁹ eternā· ut ſicut ſy
meon tranſire cupiens poſtq̄ vidit xp̄m dimit=
ti rogauit· ſic et nos poſt lumē fidei pueniam⁹
ad ſplendorē ſpei· vbi erit pax eterna· Cōſe
quenter oracō dominica et p̄ceſ dicunt̄· quibz
eciam contra noctis fantaſmata nos munimus·
Subicitur eciā ſymboluz· in quo noſtre fidei p
feſſio continetur· ut ſi forte nos mori contige=
rit in cōfeſſione fidei moriam̄· Fit eciā in q̄buſdā
eccleſijs ſicut et in p̄ma cōfeſſio generaſ· Alter
na em̄ confeſſione inuicem nos mūdam⁹· Juxta
illud· Cōfitemini alterutrū peccata veſtra· ne
demus requiem temporibz noſtris · donec inue
niamus locum domino· Precibz ergo et oracō
ne completur hoc officiū· iuxta illud apl'i · Orā
tes p inuicem ut ſaluem̄· Rurſus p̄ces miſti=
ce humilitatē ſignificāt· que in fine debet eſſe
quia ſicut in principio ip̄a neceſſaria eſt· ad q̄d
ſignificandum· voce humilima hoc ſuiciuz in=
choatur· ita in conſumacione eadem humilitas
monſtranda eſt contra ſupbiam· in q̄ ceciderūt
omnes qui operantur iniquitatē· Poſt p̄ces· opi=
lio noſter ſiue ſacerdos cōmendanſ domino gre
gem ſuum dicit collectam· Vn̄ nō eſt cōgruū ut
poſt h̄ offīm aliq̄d aliud fiat· niſi q̄d ptineat ad
q̄etem· Et attēde q̄m ad p̄mā et ad cōpletorium

apoſtolorum ſymbolū nō dimittim⁹· q: cūcta
opera noſtra in eius nomine incipim⁹ et conclu di
mus in quem credimus · Similiter ad vtrumq;
officium confeſſionem et Miſerere mei deus· ad
dicim⁹· ut quicq̄d in nocte peccauim⁹ aut in die
deliquim⁹· per ꝯfeſſionē et penitenciam dilua
mus adimplentes illud · Cōfitemini alterutrū
peccata veſtra· Reſpicientes eciam illud· q̄ olim
ſacerdos farine aſſarum offerebat in die vi
te ſue medietatem in mane et medietatē; poſt
meridiem· Sacrificium autē; noſtrum eſt ſpūs
humiliatus· Vltimo notandum ē q̄ oīa offi
cia diurna q̄ntū; ad p̄s inuariabilia ſūt· nocturna
vero variabilia· p̄ter illud· Per noctē; enim
intelligitur mundus iſte qui variabilis eſt· Per
diem vero ille eternus qui ē inuariabilis· de q̄
ſcriptum eſt· Ordinacōe tua pſeuerat dies· Et
eſt verior littera pſeuerat in ſingulari quam p
ſeuerant in plurali· licet aliter quaſi ꝯmuniter
ꝓferatur· Hoc eciam officium in quibuſdā ec
cleſijs quantū ad ymnum inuariabile eſt· prout
ſub ti· de p̄ma dictum eſt· et eciam quantum ad
p̄s· lectionem p̄ces et collectam ita q̄ ꝓ nullī⁹
ſancti ſolēnitate· ſicut nec officium p̄me variatē
pro eo quia in illo de pace et ſpecialiter de illa
ad quam ſuſpiramus agitur· que ut p̄miſſum ē
inuariabilis eſt hoc dumtaxat excepto quoniā
in dominicis diebus dicunt ad p̄mam illos quin
q; p̄s· ſcilicet· Deus deus meus reſpice in me ⁊c̄
et ſequentes p̄s· Confitemini· ꝓut ibi dictū; ē
Sed quare illi quinq; pſalmi in p̄ma et verſus
In manus tuas domine ⁊c̄· in cōpletorio pocius
quam in alijs horis ponuntur· Reſponſio xp̄us
cui in his horis canimus· qui eſt principium et fi
nis in cruce pendēs legitur incepiſſe p̄s illum·
Deus deus meus· et omnes p̄s ſequentes ſeria
tim vſq; ad dictum verſū dixiſſe et ibi finiuiſſe·
et ſpiritum emiſiſſe· Merito igitē et nos in paſſi
onib; huius ſeculi ꝯſtituti ad ipſius imitacio
nem in hora p̄ma· que eſt in p̄ncipio horaꝝ di
ei· et nō alibi dictos quinq; p̄s· Et in ꝯpletorio
q̄d ſm aliquam ꝯſideracōnem ē finis· ſiue vltī
ma horarum diei· debemus dicere verſum ipſū;
Quod vero hoc officium ad vltimam diei horā;
pertineat· hac conſideracione apparet· Nam in
prima dicis q̄tuor octonarios verſuum in pſal
mis· duos pro prima· et duos pro ſecunda ho
ris· Et in tercia ſex· duos pro tercia· duos pro
quarta· et duos pro quinta · Et in ſexta ſex· du
os ꝓ ſexta· duos ꝓ ſeptima et duos pro octaua
Et in nona ſex· duos pro nona· duos ꝓ decima
et duos pro vndecima · Reſtat vltima hora· ſc;
duodecima· ad quā ptinet completoriū quod
notat ymnus· Te lu· an· te· Premiſſos autem
octonarios obmiam⁹· ſi duo caritatis p̄cepta ob
ſuam⁹ facimus· xi· obmaciones ut ꝓ quauis ho
ra diei in qua delinquim⁹· vnū dn̄o legis et ca
ritatis dinarium offeram⁹· Vt pro p̄ma· Beati
pro ſecunda· Retribue· pro tercia· Legem po
ne· ꝓ quarta· Memor eſto· ꝓ q̄nta· Bonitatē·
pro ſexta· Defecit· pro ſeptima· Dixeri· ꝓ octa
ua· Iniq̄· pro nona· Mirabilia· ꝓ decima· Cla
maui· pro vndecima· Principes· Sunt ergo vn
decim obmaciones· ad emendandū vndenarium
noſtre trāſgreſſionis· et in quolibet octonario
aliquid de lege domini memoratur· q: per eam
vinea colitur· et denarius eternitatis acquiritē
Sunt ergo· xxij· octonarij· qui p horas diei di
cuntur ꝓpter racionem ſub ti· de prima dictam·
Et dicuntur bini et bini· et ſic duplicati ſunt·
·xi· Vnde vndenarius enī numerus ſignificat trāſgreſſio
nem· ſicut denarius pfectionē;· Dicuntur ergo
per· xi· ut p ea que in illis dicuntur trāſgreſſionē;
mandatorum ſuorum nobis relaxat·

Incipit ſexta pars de officijs domini
carum ſpecialiter et quarundā feriaꝝ
et feſtiuitatum domini et ieiunioꝝ q̄
tuor temporum·

IN proxima precedenti pte de diuinis officijs in
genere diximus· nunc autem de ſpecialitatibus
et diuerſitatib; eorundem p anni circulū oſten
damus· videlicet de officijs dominicarū et q̄rū
dam feriarum· et feſtiuitatum domini· et de ieiu
nijs q̄tuor temporꝝ· et ꝯuenīēcia ipſorum offi
ciorum tam nocturnalium q̄ȝ eciā miſſe· non vni
us dumtaxat eccleſie· ſed diuerſarū officia pro
ſequentes· Ad quorum euidenciā eſt diſtinctio
temporum p̄mittenda· Siquidem ann⁹ ſolaris
quatuor temporum ſucceſſione dilabitur· ſcili
cet hiemis in quo ſemina iaciuntur· veris in q̄
ſeminata ꝓdeūt· et in ſpicas accuunē· eſtatis in
qua meſſes albeſcunt et falce ſuccidunē· et au
tumpni in quo p ventilacōnem g̃na a paleis ſe
perata in horreis reponunē· Sic et magnus vi
te p̄ntis annus durans ab inicio ſeculi vſq; ad fi
nem mūdi· q̄tuor temporum varietate menſura
tur· Primum fuit tempus deuiacōnis in ge
nere humano· videlicet· ab adam vſq; ad moy
ſen· in quo declinauerunt homines a cultu dei
q̄ vera lux ē fc̄i ydolatre· et nil illuminacionis do
ctrine habentes et ſimul inutiles facti ſūt· et nō
fuit qui faceret bonum vſq; ad vnum· Tunc enī
reliquit homo deum creatorē ſuum et de lapi
de dixit· tu es deus meus· Hoc tempus· q: fuit
ignorancie et cecitatis bene cōcordat hiemi· in
qua obſcuritas regnat· Secundum tempus
fuit reuocacōnis ſiue renouacōis· videlicȝ a mo
yſe vſq; ad natiuitatem xp̄i· quo edocti ſūt ho
mines p legem et ꝓphetas de aduentu xp̄i de cu
racōne peccati· et dilectione vnius dei· Tunc
dominus dixit ad iſrahel· audi iſrahel· dominū;
deum tuum adorabis et illi ſoli ſuies· et doct⁹
eſt homo· quid ſibi ip̄i· quid deo· q̄d ꝓprimo fa
cere tenetē· Poſtmod̄ ob eandē cauſam ſuſcita
uit ꝓphetas· ut· ſ· p̄dicacō hominē magis ab er
roribȝ reuocarē;· Hoc tpus ꝯcordat cū vere· q̄d
hab; aliquid luminis· ſ; multū obſcuritatis·
Terciū tpus fuit regreſſionis ſiue reconciliaci
onis et viſitacōis· videlicȝ a natiuitate xp̄i vſq;